LÜTFEN ÇEVRE KİRLİLİĞİNE DUR DİYELİM!

TOPLUMUN BİLİNÇLENMESİNE KATKIDA BULUNUN.

DÜNYANIN VE DOĞANIN YOK EDİLİŞİNE DUYARSIZ KALMAYIN. ÇOCUKLARINIZA YAŞAYABİLECEKLERİ BİR DÜNYA BIRAKIN.

Makaleler yazarın izniyle yayınlanmaktadır.

1dunyahaber sitesinden alınmıştır.

IŞIK

Pencerelerimizi kapatacağız, içeriye girmesin diye. Perdeler yetmeyecek, dolaplarımızı camların önüne iteceğiz. Halılarla örtmeye çalışacağız dışarıya açılan tüm yerleri. Sokağa çıkamayacağız, çünkü maruz kalmaktan korkacağız. Çünkü sadece 30 saniye yeterli olacak. Evlerimizde, kapalı mekânlarda yiyecek ve suyumuzu tüketerek açlıktan öleceğiz. Sıcaklık artacak. Derilerimiz kabaracak. Yanacağız. Ama bildiğimiz şekilde bir ateşle değil. Engel olamayacağız. Evet, sadece birkaç dakika sürecek korkunç illetlere yakalanmamız. Dayanılmaz acılar duyacağız. Ölmek belki birkaç gün sürecek.

Bugün sigortalar yaptırdığımız, çizildiğinde başkalarıyla kavga ettiğimiz arabalarımıza o gün lanet okuyacağız. Nefret edeceğiz egzoz gazı çıkaran tüm araçlardan. Fabrikalara övgüler yağdırmak şöyle dursun, adlarını bile duymaya, görmeye tahammül edemeyeceğiz. Lanet okuyacağız hepsine… Deodorant şişelerini görmek bile istemeyeceğiz. Bilimi, sermayenin bir oyuncağı yapanlara, onun emrine verenlere beddualar edeceğiz.

Neden mi bahsediyoruz?

Işıktan… Yeryüzüne can veren, yaşamın kaynağı olan ışıktan. Yaratıcının en büyük lütfundan… Işık yeryüzündeki tüm enerjiyi sağlar. Ama ona doğrudan maruz kalırsanız, bu kez ölümcül bir silaha dönüşür. Onun insan, hayvan ve bitkilere faydalı olabilmesi için bir süzgeçten geçmesi gerekir. Aksi takdirde yukarıdaki söylediğimiz felaketler kaçınılmazdır.

O süzgeç de Ozon Tabakası'dır.

Maalesef Ozon Tabakası'nı yitirmemize az kaldı. Şu anda bizi ışığın zararlı etkilerinden koruyan bu filtre üzerinde, insanlık tarihinin en büyük deliği açılmış durumda. Ve kritik sınır aşıldığında o yırtığın birdenbire önüne geçilemez biçimde büyüyeceği, hiç beklemediğimiz bir anda yukarıda saydığımız şeyleri yaşayabileceğimiz tartışılıyor artık.

Yazının başındaki satırları tekrar okuyun ve gözlerinizi kapatıp hayal edin. Bütün bunları yaşadığınızı varsayın. İnsanoğlunun anlaşılmaz bir huyu vardır; bir felaket başına gelene kadar umurunda olmaz. Gereken uyarıları yapanları da ciddiye almaz; hatta dalga geçer, alay eder. Bir şey olmaz der geçer. Amaaa… İş işten geçtikten sonra anlar anlayacağını.

Bizim başımıza gelmezse bile bir sonraki kuşaklar yaşayacak bunları. O kadar süre varsa tabi.

Yanlış anlaşılmasın… Bilim düşmanlığı, teknoloji karşıtlığı yapalım demiyoruz. Tam aksine bunlar doğru ve düzgün kullanılsın istiyoruz. Yukarıda yazdığımız gibi bir felaketi yaşarken, bugün en çok bilimseverlik iddiasında bulunanlar bile bilimin ve teknolojinin aslında ne kadar yanlış kullanıldığının farkına varacaktır o gün.

Bilim ve teknoloji insana hizmet ederek faydalı olur. Yokederek değil. Aynı şekilde, doğayı, yeryüzünü, atmosferi acımasızca katletmek de ancak felaketlere sebebiyet verir. O nedenle artık bilimi, bozduklarımızı düzeltmek için kullanmamızın zamanı çoktan gelmiş de geçmektedir.

Deniz Karakurt

KEHANET

“Son balığı tuttuğunuz, son bufaloyu vurduğunuz, son ağacı kestiğiniz ve son ırmağı kuruttuğunuz zaman, işte o zaman, ancak o zaman paranın yenecek bir şey olmadığını anlayacaksınız.”

(Çeroke Kızılderilileri Kehaneti – Beyaz adama söylenmiştir.*)*

Antropolojik sınıflandırmadaki adlarıyla “Amerind”ler, bizim yaygın olarak bildiğimiz ve kullandığımız tabirle “Kızılderili” toplulukları, zannettiğimizin aksine tek bir millet veya tek bir etnik grup olmayıp, geniş bir yelpazede çeşitli alt grupları olan değişik toplumlardır. Binlerce kabile, kavim vardır. Farklı diller konuşmuşlar, farklı geleneklere sahip olmuşlardır. Tarih içinde yok olan ve yaşamını sürdüren kabilelerin tamamı için bu durum geçerlidir. Ancak aralarında pek çok ortak nokta bulunur bu farklı diller konuşan farklı ırklardan gelen toplulukların. O yüzden hepsine ortak bir ad verilmiştir belki de. Her şeyden önce aynı coğrafyayı paylaşmışlardır hep birlikte, ta ki beyaz adam gelene kadar. Aynı yaşam biçimine sahiptirler, teknik gelişmişlik düzeyi olarak aynı seviyededirler. Derilerinin rengi aynıdır, gözleri hafif çekiktir… Ancak etnolojiye dair kitapların göz ardı ettiği veya üzerinde çok da fazla durmadığı bir diğer husus vardır ki, belki de hepsinden önemlisi budur aslında: Doğaya ve doğanın içinde barındırdığı varlıklara karşı yaklaşımları ortaktır bu kabilelerin ve onları oluşturan bireylerin. Ta ki, beyaz adam gelene kadar... Kızılderililer doğayla bütünleşik bir yaşam anlayışını hayatın merkezine koyarlar. Doğa bir tüketim malzemesi değildir. Sınırsızca, pervasızca harcanacak bir malzeme değildir. Doğaya ve içindeki canlılara karşı saygı duyarlar, ancak ihtiyacı kadarını alırlar doğadan ve mümkünse aldıklarını geri verirler daha sonra, yerine koyarlar eksilttiklerini… Bir hayvanı avladıklarında önce karşısında durup ondan kendisini öldürmek zorunda kaldıkları için özür diler, buna neden mecbur olduklarını anlatırlar ve hızını, zekasını, başka özelliklerini över ve kendisine saygı duyduklarını belirtirler. Tüketecekleri kadarını, işlerine yarayacak olanı alırlar doğadan, israf etmezler. Ta ki, beyaz adam gelene kadar, sürekli ve sınırsız tüketim mantığıyla çalışan kapitalizm gelene kadar…

Kapitalizm için; balık ancak satılabiliyorsa yani bir ticari mal olarak anlam ifade eder, öyle değilse deniz canlılarının nesilleri tükenmiş kimin umurundadır; atlar ancak binicilik kulüpleri veya at yarışları için para kaynağı olarak değerlidir. Bir ırmak rafting yapabilmek için temiz tutulur –kaldı ki o temizliği de bir işletmeci varsa o yapar ticari çıkarı gereği– zaten aksi takdirde herhangi bir doğal kaynak veya doğal alan için bir ticari çıkar söz konusu değilse veya sizin kendi malınız değilse bir kirletilmesinde mahsur yoktur kapitalist mantıkta ve onun şekillendirdiği bakış açılarında, zihniyetlerde, dünya görüşlerinde. Piknik yapılır, pet şişeler, naylon torbalar ırmaklara, göllere atılır. Fabrika atıkları, kanalizasyonlar derelere, nehirlere, denizlere bağlanır.

Bilgi toplumundan, bilinçlenmeden, bilim çağından bahsediyoruz, bu kavramlar üzerine ahkamlar kesiyoruz, teknolojinin vardığı seviyeyle övünç duyuyoruz. Ama kendimize yabancılaşmaktan kurtulamıyoruz. Neden? Çünkü doğadan ve doğallıktan uzaklaşıyoruz. Doğaya ve kendi doğasına aykırı olan herşey insanı kendine yabancılaştırır hatta insanlıktan çıkarır. Bilinçlenmekten mi dem vuruyorsunuz?

"Hayvanlar olmadan insanlar nedir ki? Eğer bütün hayvanlar kaybolup giderse insanoğlu büyük bir ruh yalnızlığı içinde ölecektir. Hayvanlara ne olduysa insanlara da aynısı olur. Her şey birbirine bağlıdır. Yerkürenin başına gelen, yerkürenin çocuklarının da başına gelecektir. Her şey halkadır. Her birimiz kendi hareketlerimizden sorumluyuz. Hepsi döner dolaşır, bize geri gelir."

(Mohavk Kızılderilileri Atasözü)

"Avlayacaksan en zayıf geyiği avla, çünkü sağlam olanlar yeni neslin devamını sağlayacaktır. "

(Sauk Kızılderilileri Atasözü)

"Yeryüzü üzerindeki her şeye saygılı ol; ister insan ister bitki olsun."

(Siyu Kızılderilileri Atasözü)

"Doğa bizim için değildir, o bizim bir parçamızdır. Onlar senin dünyasal ailenin parçalarıdır."

(Reis Seattle, Duvamish Kızılderilileri Şefi – ABD Başkanı'na yazdığı mektuptan, 1854*)*

Bu sözleri söyleyen ve ilkel kabileler olarak gördüğümüz ama aslında her biri bir atom çekirdeği kadar küçük ama içinde engin bir sorumluluk taşıyan bu medeniyetler mi daha bilinçli yoksa yeryüzünü ve doğayı yok eden hayvan nesillerini, bitki türlerini ortadan kaldıran, amazon ormanlarını kesip mobilya yapan, atom bombasını kendi kafalarımızın üzerine atan biz modern(!) insanlar mı? "Yukarıdaki sözler ilkel bir bakış açısının ürünüdür, doğanın içinde yaşayan insanın o koşullarda söylemiş olduğu sözlerdir" falan diyerek yarı sosyolojik bir ahkamla işin içinden çıkamayız. Vicdanlarımızı böyle rahatlatamayız. Yeryüzü ve üzerinde yaşayan canlılar bizlere emanet edilmiştir, koruyalım ve onlara karşı merhametli olalım diye. Dünya bize armağan edilmemiştir, üzerinde istediğimiz gibi cirit atma hakkımız yoktur aslında, ama maalesef biz öyle sanmaktayız. Kunduzlardaki yaratılış harikalarını gösteren belgeseller, aynı zamanda o hayvanların korunmaları için de mücadele etmedikçe yalnızca vicdanlar bastırılacaktır. Ağaçları kesip mobilya yapmak ve iki senede bir mobilya değiştirmek; dereleri, ırmakları, su kaynaklarını kirletmek, denizlere kanalizasyon boşaltmak; balıkların soylarını kurutmak, yeryüzünü bir araba çöplüğü haline dönüştürmek, tohumların genetik yapılarıyla oynayıp bozmak, bitki örtüsünü yok etmek, gölleri, nehirleri kurutmak; her önüne gelenin bir silah alıp, adına avcılık denilerek hayvanları kürk için, deri için, zevk için, keyf için katletmek bir gün geri dönüp insanlığın başına bela olacaktır.

Son sözümüzü ise beyaz adamdan bir alıntıyla bitirelim:

"İnsan kendisinden aşağı canlıları yok etmeye cüret ettiği sürece sağlık ve huzur yüzü görmeyecektir; insanlar hayvanları katlettiği sürece birbirlerini de öldürmeye devam edeceklerdir. Tabii ki cinayet ve acı tohumları ekenler sevinç ve sevgi biçemezler."

(Pythagoras – Antik Yunan Düşünürü)

Deniz Karakurt

SU İTLERİ VE SÖZLÜ ANLATIM GELENEĞİ

Çocukluğumda yaz tatillerim Akçakışla Köyü'nde geçti. Kırsal hayatı ve köy yaşamını tüm yönleriyle çok iyi bilirim. Aynı zamanda, köy odalarında dile getirilen sözlü anlatım geleneğini ve Anadolu halk edebiyatını yakından tanırım.

Bizler küçükken, köyümüzün içerisinden geçen ve **yörede "Öz" adı verilen (Orta Asya Türkçe'sindeki, akarsu anlamına gelen "Öğüz" kelimesinin farklı bir söylenişi olduğunu yıllar sonra öğrendiğim,) Kaldırak Irmağı'nda** oynar ve yüzerdik. Irmağın suyu o zamanlar boldu.

Bazı akşam üzerleri bir çocuk bağırması duyulurdu: "SU İTLERİ GELDİİİİİ!..." Bunu duyan biz çocuklar da su itlerini izlemek için ırmağın kenarına koşardık. Eve dönünce babaannem kendi kendine söylenirdi: "Eskiden su itleri Öz'ün içinde hoplaşırlardı. Şimdi çoluk çocuk, su itleri geldi diye seviniyor da izlemeye gidiyor; gördük diye seviniyor. Su itleri de kayboldu..." Babannem hem haklı idi hem de yanılıyordu. Haklıydı, çünkü: Su itleri onun gençlik yıllarına kıyasla gerçekten kaybolmuşlardı. Yanılıyordu; çünkü daha bütünüyle yitip gitmemişlerdi. Peki şimdi durum ne? Ben su itlerini izlemeye giden ve onları gören son neslin bir ferdi olarak kaldım. **Şimdi köy çocuklarına "Su İti"ni sorduğunuzda şaşkın şaşkın bakıyorlar yüzünüze...** Tanımıyorlar o hayvanı. Varlığından bile habersizler. Çünkü yok oldular bu sevimli hayvanlar; belki de çok az kalan nüfusları ile insan elinin değmediği sınırlı alanlara çekildiler.

Öz'e kirli atık sular bağlandı. Basit bir ağla bir gecede çekilen balığın 3 evi doyurduğu sularda balık kalmadı. Su da kalmadı ya... (Belki abartıyorum ama o koca ırmak bir dere kadar ufaldı.)

Ben ise **"Su İti"nin aslında "su samuru" olduğunu** ise 15 yıl sonra öğrendim.

Ne istedi insanoğlu bu zavallı hayvanlardan? Su itlerinden ne istedik? Ben cevabı bilmiyorum.

***

Anadolu sözlü anlatım geleneğini yakından tanıdım kendi köyümüzde ve çevre köylerde... Eskiden kış günlerinde, köy topluluğunun ortak malı olan köy odalarında ocağın etrafında günlerce, hatta haftalarca süren masalsı öyküler anlatılırdı. Bunlar teknolojinin henüz gelişmemiş olduğu dönemlerde dizi filmlerin, arkası yarınların yerini tutardı. Ben, çocukluk yıllarımda bu sözlü anlatım geleneğinin son örneklerine tanık olma fırsatını yakaladım.

Kaldırak Irmağı ve orada yaşayan su itleri için ve de tıpkı onlar gibi doğal yaşamın bir parçası olan ve yitip giden Anadolu sözlü anlatım geleneği için yapılabilecek birşeyler varsa yardımcı olabilmek adına elimden geleni yapmaya çalışıyorum.

Çünkü doğayı kaybetmek, geleceğimizi kaybetmek demektir.

Deniz Karakurt

ZİNDAN

Hapishane yalnızca dört duvar değildir. Kendi aslından kopan, doğasından uzaklaşan, ruhunu yitiren her şey ve her yer, hatta insan zihni bile hapishaneye dönüşebilir. Öyle de olur...

İçinde yüzdüğüm, suyunu korkmadan içtiğim ırmak lağımlarla kirletilmişse; pislikten, balçıktan, kokudan, yanına yaklaşılamıyorsa, insanlar evlerde çift çanakla ikibin bilmem kaç tane kanalı izlerken ördekler o suda yüzemiyorsa, dünya artık bir hapishanedir. Neye yarar? Böyle bir dünyada yaşamayı, yaşamak sananlara acınır ancak. Ben içindeki yengeçlerin, bacağımı ısırmasından korktuğum ırmağın aktığı dünyayı zihnimde saklıyorum. O dünyayı düşlerimde de olsa koruyorum. O yüzden de ben özgür bir insanım...

Ancak gelecek nesiller için üzülüyorum, çünkü o ırmaklara giremeyecekler, o ormanların içinde gezemeyecekler.

Doğa insana sınırsızca harcaması ve bitirmesi için teslim edilmiş bir tüketim malzemesi değildir. İnsanoğluna koruması için teslim edilmiş bir emanettir. Hayvan ve bitki türlerini yok etmek, yok olurken seyretmek, bu doğal yıkıma göz yummak ne sosyal, ne dinsel, ne de vicdani hiçbir gerekçeyle açıklanamaz. Hiçbir bahanesi olmaz... Çevreyi, bir plastik şişeyi fırlatmaktan tutun da devasa fabrikalardan zararlı gazlar salarak kirletmenin, yani en küçüğünden tutun da en büyüğüne kadar yeryüzüne verilen zararın sonuçları da yine bir biçimde insana yanıyacaktır, yansımaktadır. Bu yıkımın etkileri insanoğlu üzerinde de ortaya çıkmaktadır, hem fizyolojik hem de psikolojik olarak. Haftasonu birkaç ağacın altında piknik yapmakla, doğaya olan ihtiyaç giderilmiş olmuyor maalesef.

Son olarak, içinde bulunduğumuz bayram gününde konunun dini boyutuna kısaca değinirsek; örneğin ağaç dikmenin önemi üzerine Hazreti Peygamberin hadislerinin var olduğu bilinmesine rağmen, bütün ömrü boyunca tek bir ağaç bile dikmeden yaşayıp ölen pek çok, hem de sanıldığından daha çok müslüman vardır.

Deniz Karakurt